

Letimo skupaj

NAŠI DOSEŽKI
V LETU
2020

Delamo za varstvo ptic
in njihovih življenjskih
okolij. S tem prispevamo
k ohranjanju narave in
dobrobiti celotne družbe.

Spoštovane članice, spoštovani člani,
dragi ljubitelji ptic in narave!

Spomin je čudna reč, ki z leti postaja kot bohinjski sir – dober, a z vse več luknjami. Spomini na mlada leta pa nam ne zbledijo, še posebno tisti, ki se nam usedejo v srce in so nam pomenili največ.

Osebnost sem imel srečo, da sem bil "okužen" s pticami, naravo, hribi in planinami že v mladih letih. Takrat ne moreš iz svoje kože in pač spremljaš vse, kar se na tem področju dogaja. Danes je kar težko verjeti, da je minilo že enainštirideset let od ustanovitve našega društva, tako da marsikaterega od takrat ustanovnih članov ni več med nami. Postavili so temelje za nadaljnji razvoj in prepoznavnost društva v družbi. Začetki niso bili lahki, srednja generacija je uspešno nadaljevala, sedanja pa uspešno dopolnjuje skupno minulo delo. Vse to, drage članice in člani, nekdani in sedanj, bi bilo brez vaše udeležbe v vsakoletnem delu društva težko izvedljivo.

V nadaljevanju boste brali članke in poročila kolegov o delu v preteklem letu, in vsem, ki ste sodelovali v teh aktivnostih, se iskreno zahvaljujem. Ni bilo lahko, ampak delo smo kljub številnim izzivom uspešno opravili.

Razloge najbrž poznate vsi, a če bo kdo to bral čez leta, mu morda ne bo jasno. Epidemija, karantene, novi korona virus, policijska ura, svetovna kriza, zaprtje v lastne občine (kletke) in še bi lahko našteval. Vsak izziv smo premagali in pogumno zakorakali v novo leto.

Uspešno smo zaključili z volilno letno Skupščino društva v Ormožu, ki je bila zelo dobro obiskana. O tej priložnosti se vam iskreno zahvaljujem, ker ste mi zaupali nov predsedniški mandat in izvolili člane Upravnega in Nadzornega odbora. Seveda pa ne morem mimo našega vsakoletnega dogodka Ptičarijade, ki je bila epidemiji navkljub uspešno zaključena v kočevskih gozdovih. Tik pred zdajci smo prejeli dovoljenje pristojnih zdravstvenih služb in jo uspešno pripeljali do konca.

Za konec, drage članice in člani, vas ponovno vabim k udeležbi na letošnjih že utečenih dogodkih, akcijah in popisih, med slednimi bosta novost popisa gozdnih in alpskih vrst ptic. Tisti, ki se boste odločili za alpski svet, pazite nase, naši hribi so lahko past, posebno v tem letu z visoko snežno odejo, ki lahko v nekaterih predelih traja do konca junija. Ko boste brali te vrstice, bodo prvomajske počitnice v letu 2021 že za nami, različne omejitve, povezane z epidemijo Covid-19, pa bodo najverjetneje počasi odpravljene. Življenje se bo počasi vračalo v ustaljene tirnice in upam, da bo to veljalo za vse prizadete in jim omogočilo služiti kruh kot pred epidemijo. Tudi sami si želimo, da bi svoje delo v tem letu lahko opravljali brez omejitev.

Drage članice in člani, v tem letu vam želim uspešno delo in opazovanja številnih ptic. Pazite nase in svoje bližnje in ostanite zdravi.

Rudolf Tekavčič
predsednik

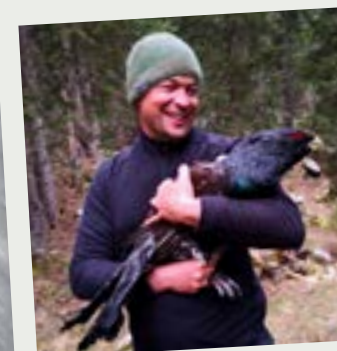
Mirna območja bodo ptice zarisale kar same

V projektu VrH Julijcev smo si postavili ambiciozne cilje določitve mirnih območij za divjega petelina in belko, ki jih vrsti ob močno naraščajočem turističnem pritisku na gozdove in visokogorje Triglavskega narodnega parka vse bolj potrebuje. Da bo predlog določitve območij pticam kar najbolj v korist, smo začeli z intenzivnimi popisi gnezdišč, zimovališč in drugih območij, ki jih vrsti uporabljata prek leta. Seveda je najboljši, če nam vrste kar same pokažejo območja, ki so jim najpomembnejša, in prav to nam uspeva s pomočjo telemetrije. Z njo lahko dobimo vpogled v gibanje in aktivnosti preučevanih vrst v prostoru, sodobna analiza podatkov pa nam odpira celo vpogled v vedenje živali v določenem habitatu (hranjenje, počivanje ...).

Spomladi smo v Fužinskih planinah poskusno opremili dva samca divjega petelina in že prvo leto spremljanja dobili izjemne rezultate. Zbrali smo več kot 10.000 uporabnih točk, ki pričajo, da petelina uporabljata bistveno širše območje, kot smo predvidevali. Območje se jeseni razširi prav do gozdne meje in v primeru nevznemirjanja lahko preživita dolgo časa na zelo majhnih otokih primerne habitata. Lepo se je že pokazal odklon od planinskih poti, ki se jih izogibata tudi v primerih, ko potekajo skozi odlične habitate, in pomen borovnice v zeliščni plasti. Petelina sta se izkazala tudi kot odlična letalca, ki nimata težav preleteti širokih dolin. Oster in močan kljun je enemu omogočil, da si je pred kratkim snel nahrbtnik, kljub temu, da so bile naramnice v primerjavi z uporabo na drugih vrstah močno ojačene. Oddajnik smo seveda lahko našli in ga bo kot ambasador mirnih con lahko nosil kak drug osebek.

S telemetrijo belk bomo začeli v letu 2021, smo pa opravili detajlne popise na območju Mangartskega sedla, Draškega vrha, Tosca, Ledin, Velske doline, Hribarc in Debelega vrha, v času največjega turističnega pritiska pa smo opravili pregled

ORNITOLOGI POROČAJO

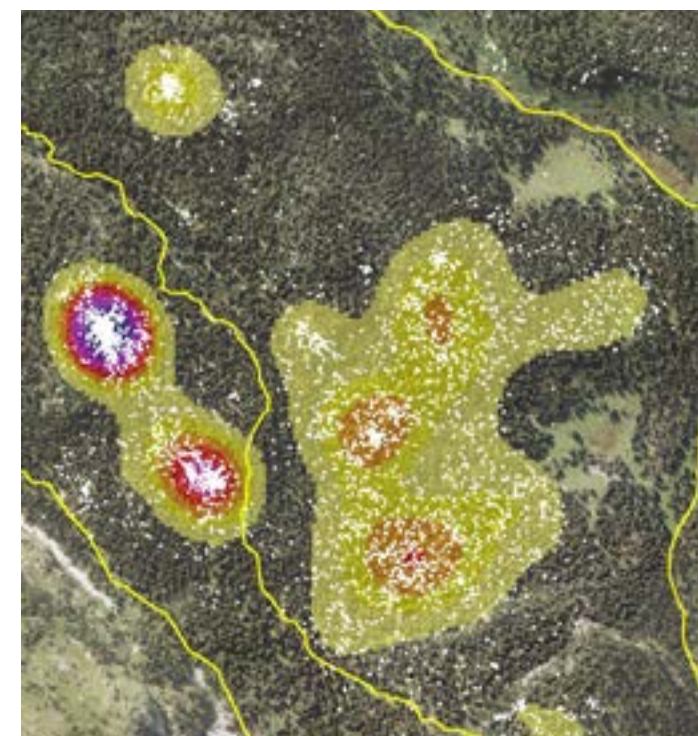

Tomaž Mihelič
varstveni ornitolog

"Vsakič, ko pristopam k lovu ptic za telemetrijo, imam veliko tremo. Zavedam se, da mora biti raziskava izvedena tako, da je možnost škodovanja ptici kar najmanjša in da ni prostora za kakršne koli napake. Telemetrija divjega petelina je ena izmed najzahtevnejših v moji karieri in izredno vesel sem, da so rezultati prvega leta zelo spodbudni."

ogroženih gnezd na najbolj obljudenih lokacijah. Prvič je bil opravljen tudi sistematičen popis zimovališč. Potrdilo se je, da belke tudi v ostrih zimah ne zapuščajo visokogorja. Celotno nasprotno, lahko jih najdemo predvsem po vrhovih in strminah, kjer pogosto najdejo hrano na spihih in splazenih območjih.

Seveda pa z zarisom predloga mirnih območij naloga še zdaleč ni zaključena. Pred nami je še usklajevanje z deležniki, ki v največji meri uporabljajo ta območja, in ta del bo verjetno najtežji.

Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS) je neprofitna nevladna organizacija, ustanovljena leta 1979, ki deluje v javnem interesu ohranjanja narave, varstva okolja in na področju raziskovalne dejavnosti.

Pri številnih dejavnostih združujemo več kot 1000 članov, prostovoljcev in ljubiteljev narave po vsej Sloveniji ter zaposlujemo 30 strokovnjakov z različnih področij.

ORNITOLOGI POROČAJO

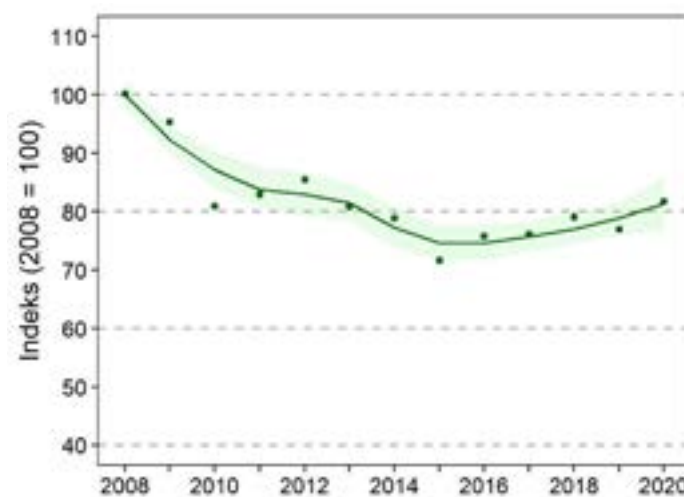
Primož Kmecl
vodja VOS

“Če želimo spremljati dolgoročne trende pogostih vrst ptic, moramo popise opravljati vsako leto in čimprej začeti tudi s popisi v gozdni in gorski krajini.”

Ptice kmetijske krajine v upadu od leta 2008

Ptice kmetijske krajine spremljamo vsako leto od leta 2008, skupno torej 13 let. Popis za določitev indeksa ptic kmetijske krajine je standardni transektni popis, skupno število popisanih transektov v tem obdobju je bilo 149. Transekti so razporejeni po celi Sloveniji. Tako trende posameznih vrst ptic kot tudi trend sestavljenega indeksa lahko na podlagi računskega modela razvrstimo v posamezne kategorije (od strmega ali zmernega upada, stabilnega trenda, do zmerne ali strme porasta). Sestavljeni indeks je geometrijsko povprečje indeksov indikatorskih vrst – specialistov kmetijske krajine. S pomočjo teh podatkov lahko tvorimo sestavljene indekse različnih habitatnih specialistov, denimo travniških vrst, ali pa habitatnih generalistov, vrst, ki so habitatno nezahtevne.

V obdobju 2008–2020 indeks kmetijskih vrst beleži zmeren upad, in sicer v celotnem obdobju $18,6 \pm 2,5$ %. Trend se v zadnjih petih letih vendarle rahlo izboljšuje. Generalisti so v tem obdobju upadli znatno manj, travniške vrste pa bistveno bolj, kar za $38,6 \pm 3,5$ %. Težko je sicer reči, kaj pomeni nekoliko ugodnejši trend v zadnjih letih, to bo pokazala šele analiza dolgoročnega trenda. Gledano v celoti, trend sicer še vedno kaže na zmeren upad. Strm upad imajo v slovenski kmetijski krajini poljski škrjanec, repaljščica in divja grlica, kar je najverjetneje posledica izginjanja ekstenzivnih travniških oziroma njivskih površin. Nekatere vrste pa so tudi v izrazitem porastu, denimo duplar, pogorelec ali pa kmečka lastovka. Naravovarstveni kmetijski ukrepi sicer imajo določene pozitivne učinke, a je njihov vpliv na populacije ptic trenutno premajhen, da bi dosegli izhodiščno vrednost indeksa, kar gre verjetno pripisati predvsem še vedno razmeroma nizkemu obsegu izvajanja ukrepov in pomanjkljivostim v njihovi zasnovi.

Indeks kmetijskih vrst ptic 2008–2020

ORNITOLOGI POROČAJO

Urša Koce
varstvena ornitologinja

“Ohranitev jadranske populacije vranjekov je skupna odgovornost treh držav z zapletenimi političnimi in gospodarskimi odnosi, ki zadevajo morsko okolje, zato so za nas velik izziv. Hkrati pa so skupni cilji, ki jih zasledujemo pri čezmejnem varstvu ptic, priložnost za krepitev mednarodnih odnosov med ljudmi in organizacijami, ki se te odgovornosti zavedamo in smo si pripravljeni pomagati pri uresničevanju skupnega poslanstva. Na DOPPS-u smo zelo naklonjeni nadaljnjemu sodelovanju z italijanskimi in hrvaškimi kolegi, ki se je začelo razvijati v okviru Mednarodnih vranjekovih dni, in si želimo, da bi se v prihodnosti še okrepilo.”

Monitoring vranjeka se širi po Jadranu

Poleti 2020 smo se po sedmih letih »zatišja«
vnovič posvetili sistematičnim popisom vranjeka (*Phalacrocorax aristotelis desmarestii*) v slovenskem morju, kakršne smo prvič opravljali v sklopu LIFE-projekta SIMARINE-NATURA v letih 2012–2013. Popisi so del dvoletnega monitoringa (2020–2021), ki ga je omogočilo Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano s sredstvi Evropskega sklada za pomorstvo in ribištvo. Pri štetju smo sledili enakim metodam kot v preteklem obdobju, zato smo zagotovili primerljivost rezultatov v obeh obdobjih. Tokratni monitoring vranjeka pa smo nadgradili tudi s popisi njegovega najbolj priljubljenega plena – rib iz rodu glavačev (*Gobius* sp.), ki so jih opravili strokovnjaki z Morske biološke postaje Nacionalnega inštituta za biologijo.

Vranjeki se v slovenskem morju množično pojavljajo v toplem delu leta, ko se po končani gnezditvi na hrvaških otokih in skalnih obalah odrasli in mladi priselijo v plitvo in z ribami bogato morje Tržaškega zaliva. Popise smo opravili enkrat mesečno med julijem in septembrom, v času njihove največje številčnosti pri nas. Izvedli smo simultano preštevanje osebkov na tradicionalnih skupinskih prenočiščih na bojah gojišč školjk ter štetje na morju na standardni popisni poti, ki smo jo prepotovali s čolnom. Posebnost tokratnega monitoringa pa je bilo štetje vranjekov na vseh znanih jadranskih prenočiščih, ki je potekalo v okviru Mednarodnih vranjekovih dni, italijansko-hrvaško-slovenske akcije, katere pobudniki so bili kolegi iz morskega zavarovanega območja Miramare. V tej akciji, ki je bila organizirana prvič v zgodovini, je bila preštetata tako rekoč celotna pognezditvena populacija vranjekov v Jadranskem morju. Skoraj 20 % od skupno nekaj manj kot 5000 prešteti osebki je prenočevalo na slovenskem morju, približno toliko

tudi na hrvaškem, največ, skoraj 60 %, pa ob italijanskih obalah. Na podlagi ocen številčnosti izpred desetih let ugotavljamo, da je poletna številčnost vranjekov v Tržaškem zalivu upadla, medtem ko se je močno povečala v Beneški laguni. Na slovenskih prenočiščih smo prešteli za približno četrtno manj vranjekov kot v obdobju 2012–2013, kar pripisujemo predvsem strukturnim spremembam školjišč. Spodbudno je, da smo s popisi na čolnu ugotovili večjo številčnost vranjekov, ki se čez dan prehranjujejo v našem morju, kakor pred sedmimi leti. Tako je videti, da je naše morje še vedno ugoden prehranjevalni habitat vranjekov.

V prihodnjem letu bomo popise ponovili, v slovenskem morju pa bomo bolj poglobljeno preučili tudi strukturne spremembe prenočišč vranjekov ter ocenili stanje populacij njihovega plena. Tako bomo pridobili tudi pomembne podatke, ki bodo v pomoč pri oblikovanju varstvenih ukrepov.

ORNITOLOGI POROČAJO

Tilen Basle
varstveni ornitolog

“Projekt Čigra nam je omogočil velik korak naprej pri varstvu navadne čigre. Kljub vsemu pa so srce in hrbtenica njenega ohranjanja številni prostovoljci, ki vsako leto nesebično pulijo zarast in negujejo prod. Vsem se v imenu navadnih čiger lepo zahvaljujem!”

odraslih čiger med gnezdenjem smo hkrati ugotovili, da v času gnezdenja obiskujejo sosednje kolonije, kar doslej še ni bilo zabeleženo.

Konkretno naravovarstveno in raziskovalno delo smo dopolnili s številnimi ozaveščevalnimi in izobraževalnimi aktivnostmi. Med temi velja postaviti v ospredje tematsko številko revije Svet ptic, ki smo jo seveda posvetili navadni čigri. Organizirani so bili trije izobraževalni tabori: dva na Hrvaškem in eden v Sloveniji, dva dneva odprtih vrat kolonije čigre na Ptujskem jezeru in 36 izobraževalnih predavanj. Projekt smo kronali še s 17-minutnim dokumentarnim filmom o čigri, ki je strnil naše projektno delo in znanje o navadni čigri. Projekt smo v letu 2020 uspešno zaključili in z njim zagotovili boljše razmere za varstvo čigre v letih, ki sledijo.

Kaj nam pripovedujejo veliki skoviki

Poroča: Katarina Denac

Čeprav je bilo maja zaradi velikega števila pojočih samcev videti, da bo gnezditvena sezona 2020 za velike skovike na Goričkem ena najboljših, smo se ob pregledovanju gnezdilnic morali sprijazniti s slabo zasedenostjo, majhnimi legli in mladiči, ki so zaostajali v rasti. Očitno je selitev v letu 2020 kasnila, slabemu gnezditvenemu uspehu pa je botrovalo ne- navadno deževno poletje.

Kljub temu je nekaj parov uspešno gnezdilo in nekatere izmed njih smo opremili z GPS- sledilnimi napravami, ki smo jih nato po enem tednu sneli in pretočili podatke. Od 11 opremljenih osebkov smo podatke pridobili z osmih (pet samic, trije samci). Od ostalih treh si je en samec sledilno napravo snel, gnezdo ene samice je bilo izplenjeno, za enega opremljenega samca pa se je ob ponovnem lovu izkazalo, da ne gnezdi tam, kjer smo ga ujeli (čeprav je bil ujet pičila 2 metra stran od zasedene gnezdilnice v mrežo, postavljeno pred njen vhod). Namen naše raziskave je predvsem ugotoviti, ali veliki skoviki uporabljajo površine (npr. pasove nekošene trave) in strukture (lovne preže, habitatno drevje), ki jih je zanje v okviru projekta Gorička krajina zagotovil Javni zavod Krajinski park Goričko. S telemetrijo bomo nadaljevali tudi v letu 2021, ko nameravamo opremiti še vsaj osem dodatnih osebkov. Glede na to, da opremljamo tako samce kot samice, bomo lahko ugotavl-

jali tudi morebitne razlike v velikosti, oddaljenosti in habitatu prehranjevališč med spoloma. Prvi grobi pregled podatkov kaže, da samci v povprečju lovijo dlje od gnezda, oba spola pa se v glavnem zadržujeta v robnih habitatih (npr. v mejicah, na meji med travnikom in njivo ter gozdnim otokom in travnikom).

Ptice na Kozjanskem v letu 2020

Poroča: Matej Gamser

V gnezdilni sezoni 2020 smo na pobudo JZ Kozjanski park ponovili popis avifavne Kozjanskega regijskega parka iz leta 1999 in 2010 z enako, transektno metodo. Priložnost za organizacijo skupinskega DOPPS-ovega “vikend-popisa” nam je zaradi epidemioloških razmer splavala “po Sotli”. Zato smo vse terensko delo opravili individualno in z veliko pomočjo kolegov prostovoljcev DOPPS-a, katerim kozjanski konci niso tuji. Nad rezultati popisa smo generalno pozitivno presenečeni. Zabeležili smo 6535 parov in 83 vrst gnezdil (v letu 1999 4961 parov in 78 vrst gnezdil, v letu 2010 pa 4744 parov in 79 vrst gnezdil). Z dodatnimi ciljnim popisi smo zabeležili 6 parov velike uhariče, 10 parov kozače in kar 52 parov velikega skovika. Kosca in čuka kljub iskanju nismo zabeležili. Prvič smo opravili ciljni popis ujed in drugih večjih vrst, dodatno pa še inventarizacijo ptic na območju Vonarskega “jezera”.

Za vse gnezdilke smo podali najnovejše populacijske ocene. Sestavljeni indeksi vrst kažejo na porast generalistov, gozdnih vrst in vrst ekstenzivnih sadovnjakov glede na referenčno leto 1999. Vrste kmetijske krajine, predvsem travniške, pa imajo pričakovano nižji indeks kot leta 1999, a višji kot leta 2010. Na popisih smo ponovno potrdili pojavljanje prepelice in velikega strnada, nismo pa zabeležili poljskega škranca.

Veseli nas, da se trud, ki ga na Kozjanskem vlagajo v ohranjanje in promocijo tradicionalnih visokodebelnih sadovnjakov, pozitivno kaže na velikosti populacij varstveno najpomembnejših vrst ptic tega območja.

Celotno poročilo o popisu ptic na Kozjanskem je dostopno na DOPPS-ovi spletni strani .

Dom čiger

Z nastankom Ptujškega jezera so navadne čigre na reki Dravi skoraj izgubile svoje domovanje. Obsežna prodišča in otoki so bili potopljene, tok reke pa se je za zmerom spremenil. K sreči je na jezeru ostal majhen otok, kjer prostovoljci DOPPS-a že od leta 1980 skrbijo, da ta ostaja primeren za gnezdenje navadne čigre. Podobne sreče žal niso imele male čigre in prlivke, ki so s slovenskega dela reke Drave izginile.

V letu 2017 smo moči združile organizacije iz Slovenije in Hrvaške in pričele uresničevati čezmejni Interreg-projekt ČIGRA, katerega cilj je bil zagotoviti ugodne gnezditvene razmere, s katerimi bi dolgoročno dvignili raven ohranjenosti populacije navadne čigre na celinskih gnezdiščih Hrvaške in Slovenije.

V okviru projekta so bili narejeni varstveno-restavratorski posegi na dveh prodnatih otokih na Ptujskem jezeru v Sloveniji, na otoku v gramoznici Rakitje pri Zagrebu in na Ormoškem jezeru. Na jezeru Siromaja, dolvodno od Zagreba, je bila postavljena gnezditvena ploščad za gnezdenje čiger. S temi posegi smo dolgoročno povečali gnezdilne površine za čigre na treh območjih Nature 2000. Na vseh gnezdiščih smo postavili table, ki bodo obiskovalcem dajale informacije o čigrah.

Med projektom smo opravljali tudi številne raziskovalne aktivnosti, ki so povečale naše poznavanje lokalnih populacij navadnih čiger. Poleg rednih monitoringov smo med projektom zbrali vzorce krvi 63 čiger iz Hrvaške in Slovenije – z genetsko analizo krvi smo ugotavljali raznolikost in povezanost posameznih kolonij čiger. Med projektom je bilo s sledilnimi napravami opremljenih tudi 36 čiger; z rezultati spremljanja njihovih premikov v času gnezdenja smo ugotovili, kje na rekah se hranijo. Rezultate raziskav smo objavili v tematski številki znanstvene ornitološke revije Acrocephalus. S spremljanjem

Popis repaljščice na Ljubljanskem barju

Poroča: Blaž Blažič

Maja in junija 2020 je 18 prostovoljcev in DOPPS-ovih zaposlenih v dveh ponovitvah opravilo popis repaljščice in drugih varstveno pomembnih vrst ptic kmetijske krajine na Ljubljanskem barju. Pregledali smo 30 ploskev, velikih 1 km², in skupno zbrali 4516 podatkov o pticah.

Repaljščico smo zabeležili na 21 ploskvah. V prvem popisu smo skupno prešteli 193, v drugem popisu pa 185 parov teh ptic. Rezultati so še dodatno utrdili naše prepričanje, da je vrsta na Ljubljanskem barju doživela precejšen upad. Primerjava podatkov našega popisa s popisi za Ornitološki atlas Ljubljanskega barja iz obdobja 1989–1996 je namreč pokazala, da je število parov repaljščice upadlo na 27 od 30 ploskev, populacija vrste pa se je na celotnem popisnem območju zmanjšala za 67 %. Podobno žalostno usodo so doživele tudi nekatere druge vrste ptic kmetijske krajine. Populacija rjave penice je na popisnih ploskvah upadla za 20 %, populacija drevesne cipe pa za 65 %. Medtem ko je število parov rjavih penic upadlo na 18 od 30 ploskev, sej je število parov drevesnih cip zmanjšalo na vseh popisnih ploskvah.

Popis pa je poskrbel tudi za nekaj prijetnih presenečenj. Ob detajlnem pregledovanju ploskev smo naleteli na kar nekaj pojočih samcev pisanih penic in nekatere redkejšje selivke, kot sta denimo rjavoglavi in črnočeli srakoper. Posebej veliko na-

ORNITOLOGI POROČAJO

vdušenje pa je sredi maja poželo ogromno število rjavih srakoperjev, ki so se množično selili prek Ljubljanskega barja. V tem času smo znotraj ene ploskve nekateri popisovalci zabeležili tudi več kot 40 osebkov teh ptic.

Ptice na območjih Natura 2000

Poroča: Katarina Denac

Leto 2020 si bomo v ornitološkem smislu zapomnili po mešanih občutkih. Padli so nekateri neslavni rekordi, bilo pa je tudi nekaj dobrih novic. Tako smo na primer na Breginjskem Stolu in Nanoščici prešteli rekordno malo koscev, pa tudi na nivoju celotne države jih je bilo skoraj pol manj (306) kot leta 1999 (567). Vodne razmere so kstanjeveki na zadrževalniku Medvedce že drugo leto zapored onemogočile gnezditve. V Vipavski dolini je gnezdil le en par črnočelih srakoperjev, na Ljubljanskem barju pa le trije pari velikih škurhov. Temu dodajmo še pičlih 10 prešteti vrtnih strnadov na Krasu. Zaradi elektroudara so v manj kot letu dni poginile tri velike uharice, opremljene z oddajniki. Populacija pisane penice na Ljubljanskem barju in ob Muri še naprej upada zaradi sečnje grmišč in zaraščanja krajine. Kakšne so torej dobre novice? Vodomci na Muri in Dravinji so si številčno opomogli po nekaj mrzlih zimah, ki so jih pošteno zdesetkale. Populacija podhujke na Krasu in na Pivškem je porasla, saj je njen življenjski prostor očitno ravnopravno zaraščen. Za slovenske bele štorke je bilo leto 2020 eno najuspešnejših doslej – vzredile so skoraj dvakrat toliko mladičev kot v 2019. Prvič po mnogih letih smo vrtnega strnada zabeležili na Podgorskem krasu (žal le pojočega samca).

Vsako leto pa se naučimo tudi kaj novega o ekologiji vrst. Tokrat nas je presenetil edini gnezdeči par črnočelih srakoper-

jev v Vipavski dolini. Pravzaprav izraz "gnezdeči par" ni čisto ustrezen, kajti v istem gnezdu sta valili dve samici! Primeri poliginije pri črnočelem srakoperju so zelo redki, bili pa so že opisani na Slovaškem. Žal je bilo vipavsko gnezdo najverjetneje neuspešno.

Poročilo monitoringa ptic na območjih Natura 2000 je dostopno na DOPPS-ovi spletni strani . Iskrena hvala vsem, ki nam pomagata pri popisih – brez vas ne bi šlo!

Januarsko štetje vodnih ptic

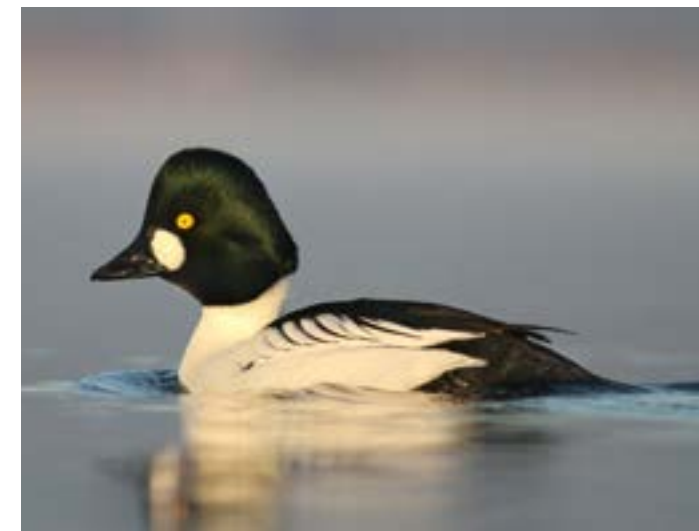
Poroča: Luka Božič

Januarsko štetje vodnih ptic (IWC) je bilo pred 24 leti zastavljeno kot celosten, koordiniran in standardiziran popis vodnih ptic, ki pokriva vse večje reke, Obalo in večino pomembnejših stoječih vodnih teles v Sloveniji. Štetje v tako velikem obsegu ne bi bilo mogoče brez velikega vloženega truda množice prostovoljnih popisovalcev in predanega dela lokalnih koordinatorjev.

Leta 2020 je 246 popisovalcev pregledalo 1497 km popisnih odsekov na rekah in obalnem morju ter 208 drugih lokalitet (170 stoječih in 38 tekočih voda). Vodnatost rek je bila v času štetja občutno manjša od dolgoletnega povprečja, nekateri odseki rek ter številna stoječa vodna telesa in rečne akumulacije pa so bile delno ali v celoti zaledenele. Z 52.698 preštetimi osebki, pripadajočih 63 vrstam, sta bili tako skupno število vodnih ptic kot število zabeleženih vrst drugič zapored nadpovprečni. Tudi tokrat smo največ vodnih ptic zabeležili na števnem območju reke Drave (21.954, 41,7 % vseh vodnih ptic). Med največjimi doslej je bilo število vodnih ptic na območju Notranjske in Primorske (večje samo leta 2001 in 2011), k čemur je bistveno prispevalo največ prešteti vodnih ptic na Cerkniškem jezeru (3411 os.) v dosedanjih januarskih štetjih.

Mrkavica je bila, tako kot med vsemi štetji doslej, daleč najštevilnejša vrsta (43,6 % vseh vodnih ptic), sledijo ji kormoran (5,6 %), beločela gos (5,1 %), rečni galeb (5,1 %) in čopasta črnica (4,9 % vseh vodnih ptic). Leta 2020 smo prvič med jan-

uarskim štetjem vodnih ptic zabeležili sabljarko (Sečoveljske soline). Pri več vrstah z največjimi in velikimi zabeleženimi števili (beločela gos, siva gos, duplinska kozarka, konopnica, dolgorepa raca, veliki žagar, pritlikavi kormoran) so rezultati nadaljevanje dolgoročnih pozitivnih populacijskih trendov njihovih januarskih populacij v Sloveniji, kar velja tudi za vse vrste, ki trenutno na posameznih območjih v Sloveniji z zimskimi populacijami dosegajo mejno vrednost 1 % za opredeljevanje mokrišč mednarodnega pomena.

Raziskovanje selitve štorke se nadaljuje

Poroča: Katarina Denac in Tilen Basle

V okviru nadaljevanja raziskovanja selitve štorke smo v letu 2020 opremili tri mladiče iz istega gnezda z napravami za sledenje. Opremili smo jih v Bevkah na Ljubljanskem barju 10. julija 2020 in prvič doslej smo lahko spremljali poti in usodo celotnega zaroda. Štorke so Facebook sledilci Elektra Ljubljana d.d., ki je raziskavo podprlo, poimenovali Lola, Čarli in Oto.

Vse tri mlade štorke so se odpravile po isti poti in Evropo zapustile po vzhodni selitveni poti prek Bosporja. Pravzaprav sta jo zapustila le Oto in Čarli, kajti Lolin oddajnik se je okoli 10. septembra "ustavil" v bližini Istanbula v Turčiji. Kasneje smo izvedeli, da je Lolo najverjetneje povozil avto, veterinarji pa je kljub hitremu posredovanju niso mogli rešiti.

Čarli je uspešno preletel Rdeče morje in sledil toku Nila vse do Kartuma v Sudanu. Tam se je njegova življenjska pot po skoraj 5500 preletenih kilometrih žal sklenila – za šport ga je ustrelil kamelji pastir. Detektivsko delo iskanja vzroka njegove smrti je opravil Awad, fotograf in ornitolog iz Kartuma, ki smo ga spoznali prek socialnih omrežji.

Edini od trojice, ki je bil v letu 2020 najverjetneje še živ, je bil Oto. Za prezimovanje si je izbral Čad, in sicer njegov zahodni del, okoli 100 km JV od Čadskega jezera. V navidezno presuše-

ni pokrajini z redkim drevjem in grmičevjem so na satelitskih posnetkih vidne globoko vrezane struge vadijev, ob katerih se Oto zadržuje.

Bela, sorojenka Srečka, ki se je septembra 2019 v Tuniziji zapletel v plastične vrečke in nesrečno poginil, se zadržuje na jugu Sudana, kjer dnevno obiskuje kotanje in rečne struge, ki so z vodo najbrž napolnjene le občasno. Do konca leta je preletela že več kot 21.000 kilometrov in iz srca ji želimo, da se še naprej uspešno ogiba vsem pastem na svoji poti!

Naravni rezervat Iški morost

Poročata: Blaž Blažič in Željko Šalamun

Tudi v letu 2020 je večina aktivnosti v Naravnem rezervatu Iški morost potekala v okviru projekta PoLJUBA "Obnovitev in ohranjanje mokrotnih habitatov na območju Ljubljanskega barja", ki ga sofinancirata Evropska unija iz Evropskega sklada za regionalni razvoj in Republika Slovenija.

Večina projektnih aktivnosti je bila povezana z ohranjanjem in izboljšanjem stanja habitata kosca. Skoraj vsa travišča znotraj rezervata so se v preteklosti vzdrževala z redno pozno košnjo. Ker pa sta se na določenih delih močno razširili orjaška in kanadska zlata rozga, smo že leta 2018, ob začetku uresničevanja projekta opredelili posamezna podobmočja, kjer bomo košnjo s pomočjo zunanjega izvajalca opravljali večkrat letno. Različne dele rezervata smo tako tudi v letu 2020 pokosili enkrat, dvakrat, trikrat in celo štirikrat. Upoštevajoč vse košnje smo skupno pokosili kar 92 ha površin. Cilj večkratne košnje je predvsem oslabitev rastlin tujerodnih invazivnih vrst zlatih rozg in njihov odkos pred obdobjem cvetenja in zrelosti semen. Na posameznih delih, kjer se bohotijo večji sestoji teh vrst in s tem ustvarjajo popolnoma neustrezen habitat za travniške vrste ptic, smo zato kosili trikrat ali štirikrat. Na predelih, kjer pa se zaradi večje namočenosti in s hranili revnih tal tujerodni invazivni vrsti ne pojavljata, pa smo se odločili za enkratno ali dvakratno pozno košnjo. Košnja je v času gnezditve sezone ptic vedno potekala po načinu od sredine travnika navzven ali od enega roba travnika proti drugemu. Pokošena trava pa je pred spravilom in odvozom s travnika na parceli odležala vsaj dva dni. Z namenom spremljanja učinkov večkratne košnje, ki na območju rezervata vsaj delno poteka že od leta 2018, je tudi lani zunanji izvajalec – Biološ-

ki inštitut Jovana Hadžija ZRC SAZU – opravil popis vegetacije. Rezultati popisa kažejo na nekoliko boljše stanje. Zlata rozga sej je namreč na vzorčnih ploskvah v letu 2020 pojavljala z nižjo pokrovnostjo kot v letu 2019, vendar razlika (še) ni bila statistično značilna. Zaradi pozne košnje v preteklosti se na določene travnike širi tudi navadna krhlika, in tako smo tudi letos izpeljali točkovno odstranjevanje te lesnate rastline. Krhlika smo z nahrbtno kosilnico v rokah odstranjevali na cca. 18 ha, od tega na 8 ha dvakrat.

Med opravljenimi aktivnostmi pa vsekakor ne moremo mimo omembe ponovne naselitve ene izmed najbolj ogroženih vrst dnevnih metuljev v Evropi: barjanskega okarčka. Ker je vrsta na območju rezervata nedavno lokalno izumrla, je z namenom osnovanja nove populacije, v okviru projekta PoLJUBA, ekipa raziskovalcev Biološkega inštituta Jovana Hadžija ZRC SAZU (po naročilu Krajinskega parka Ljubljansko barje) v maju in juniju 2020 v Iški morost prenesla 155 bub, ki so bile vzgojene v gojilnici Raziskovalne postaje Barje ZRC SAZU. Osebkami so bili v Iškem morostu preneseni na obstoječi populaciji najbližjo lokacijo, ki je po velikosti površine in sestavi vegetacije najustreznejša na Ljubljanskem barju. Uspešnost naselitve bo vidna že to poletno sezono, ki jo tako z željo po opazovanju čim večjega števila metuljev že nestrno pričakujemo.

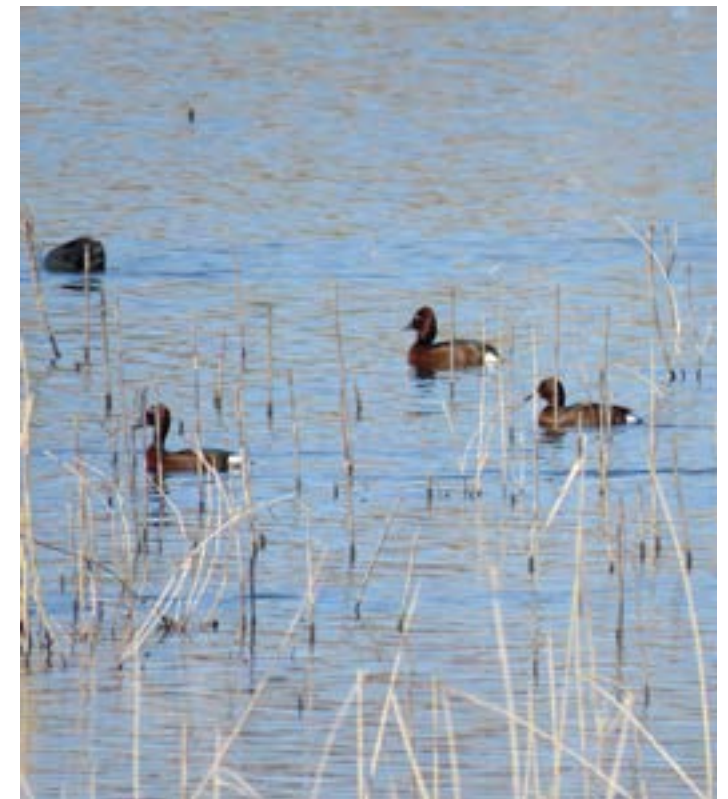
Naravni rezervat Ormoške lagune

Poročata: Luka Božič in Dominik Bombek

Posebno pozornost pri upravljanju rezervata namenjamo prioritnim in ciljnim vrstam ptic, za katere uvajamo usmerjeno pašo in regulacijo gladin skladno z njihovimi ekološkimi zahtevami oz. zanje izvajamo posebne ukrepe. V letu 2020 smo z vsakodnevnim nadzorom in uravnavanjem gladin na zelenih poletnih kotah pričeli v začetku aprila, takoj s prihodom prvih varstveno pomembnih vrst. Tako smo v celotnem gnezditvenem obdobju vzdrževali stabilne vodne površine z gnezditvenimi otočki ter plitvo poplavljenimi trstišči (7 ha), rogozovji (2 ha) in šašji (3 ha). V primerjavi s predhodnimi leti so se povečale populacije kostanjevke (8 parov), čapljice (6 parov), rakarja (29 parov) in srpične trstnice (4 pari), rjavi lunj pa nas je razveselil s prvim uspešnim gnezdenjem v zadnjih treh letih (3 poleteli mladiči). Z zgodnjo pašo in kasnejšo omejitvijo dostopa pašnih živali na vlažnih traviščih smo omogočili gnezdenje pribi (6 parov). Zaradi suhe pomladi smo v aprilu načrtno poplavljali dve depresiji s travišči v pašni rabi v bazenu 6 (0,85 ha), s čimer smo v kombinaciji s celoletno pašo dela bazena 5 (1,5 ha) vzpostavili ustrezen prehranjevalni habitat za močvirskega martinca (do 154 os. v enem dnevu) ter številne druge vrste pobrežnikov, rac Anas in močvirnikov. Poleg rednega kartiranja gnezdil območja bazenov, vključno s travišči in robnimi predeli gozdov (leta 2020 skupaj 51 vrst) ter celoletnega monitoringa vodnih ptic (67 zabeleženih vrst), smo nadaljevali s spremljanjem razvoja vegetacije in najpomembnejših habitatov ptic.

Občutna razlika v primerjavi s preteklimi leti je zmanjšanje števila vodenih ogledov zaradi epidemije koronavirusa. Posledica tega je bilo povečanje števila individualnih obiskov, ljudi,

ki so raziskovali še nepoznane koticke Slovenije. Zadovoljni nad njihovo pozitivno izkušnjo pa nas je v letu 2020 razveselila še novica iz tujine. Evropska komisija je prepoznala Naravni rezervat Ormoške lagune kot veliko dodano vrednost narave in projekt renaturacije območja uvrstila med finaliste nagrad Natura 2000 (Natura 2000 Award). Nekoliko zatišja smo izkoristili za dopolnitev infrastrukture, namenjene interpretaciji narave. V sklopu projekta Zeleni trikotnik smo postavili novo didaktično-motorično igralo, senčnike s prikazom ptičjih vrst, izobraževalne table, kupili 12 daljnogledov za obiskovalce in izdelali namizno igro o selitev ptic.

Naravni rezervat Škocjanski zatok

Poročajo: Bojana Lipej in Borut Mozetič

NR Škocjanski zatok je bil v letu 2020 zaradi epidemije COVID-19 in preprečevanja širjenja okužbe v pomladanskem in jesensko-zimskem obdobju zaprt za obiskovalce. Obisk rezervata in uresničevanje različnih programov za obiskovalce je bilo s tem zelo okrnjeno, a nam je vsaj del vzgojno-izobraževalnih aktivnosti uspelo prilagoditi prek spleta.

Projekt IMPRECO

V okviru projekta IMPRECO smo v letu 2020 uspešno zaključili prenovno vzgojno-izobraževalnega programa AdriaWet 2000, opravili njegovo testiranje s šolami v jesensko-zimskem obdobju ter nadgradili obstoječe programe za obiskovalce z vključitvijo opravljenih projektnih pilotnih aktivnosti z namenom izboljšanja razumevanja in obnašanja obiskovalcev NRŠZ. Pilotne aktivnosti smo obogatili z video intervjuji, v katerih predstavljamo svoje izkušnje pri načrtovanju in izvedbi le-teh. Uspešno smo nadaljevali tudi sodelovanje z deležniki v okviru Skupne delovne skupine in ga formalizirali s podpisom Dogovora med deležniki, ki je osnova za sodelovanje po zaključku projekta in vključitev v transnacionalno mrežo zavarovanih območij za ekosistemske storitve – PARES. K podpisu je pristopilo 15 deležnikov, med drugimi tudi Mestna občina Koper in Luka Koper d.d.

Učna pot v NR Škocjanski zatok pod ankaransko cesto je za obiskovalce varnejša in prijaznejša

Na območju Škocjanskega zatoka pod ankaransko cesto, ki deluje kot zaščitni pas med rezervatom, Luko Koper in

mestom Koper in kjer smo v preteklosti zaznali večje število kršitev, od zadrževanja brezdomcev, vandalizma na infrastrukturi do odlaganja različnih odpadkov, smo s pomočjo donatorskih sredstev Luke Koper d.d. v letih 2019 in 2020 izpeljali več ukrepov ureditve območja. Postavili smo nove informativne table, omejili dostop s kolesi in motornimi vozili, odstranili zarast in omejili širjenje tujerodnih invazivnih vrst ter hkrati vzpostavili odprte travnate površine, ki zagotavljajo večjo preglednost nad učno potjo in infrastrukturo. Pri urejanju območja so sodelovali dijaki 4. letnika Gimnazije Koper pod vodstvom profesorja in likovnega umetnika Mateja Kojana s poslikavo opazovališča s tematskimi grafiti.

Naraščaj v Škocjanskem zatoku

Čredi kamarških konj v Škocjanskem zatoku sta se v prvi polovici aprila pridružila dva žrebička. Najprej se je skotil žrebiček Aco, ki ga je povrgla kobila Rižana, le nekaj dni zatem pa se je skotil še žrebiček Brin, ki ga je povrgla kobila Cabidoule. Kamarški konji se tako kot lipicanci skotijo temne barve, a se v kasnejših letih postopoma spremenijo v bele konje.

Sklad za podnebne spremembe

Do konca leta 2020 smo v okviru podnebnih ukrepov nadaljevali z opravljanjem aktivnosti, povezanih z zagotavljanjem poplavne varnosti sladkovodnega dela rezervata, ter konec leta uspešno zaključili rekonstrukcijo dotrajanega praga na Ari in nadgradnjo z avtomatskim zaporničnim sistemom, ki bo poleg povečanja poplavne varnosti omogočil tudi zagotavljanje stalne gladine vode v Ari. Tako bo zapornični sistem omogočil napajanje sladkovodnega dela rezervata in preprečeval vdor slane vode v gornji tok Are. Istočasno je bilo zaključeno tudi nadvišanje zaporničnega sistema na morskem kanalu.

Pomurska sekcija

Poročata: Daša Donša

V letu 2020 smo člani Pomurske sekcije nadaljevali s svojo vizijo – Pomurcem približati svet ptic in njihov pomen za človeka in naravo. Tako smo organizirali pet ornitoloških izletov, med katerimi sta bila najbolj obiskana “Nočni izlet: Sove na Goričkem v Bokračih”, s 25 udeleženci, ter “Naravoslovni izlet na Blagušu”, z 31 udeleženci. V Beltincih, Ljutomeru in Murski Soboti je DOPPS in ptice spoznavalo več kot 40 udeležencev dogodka “Gregorjevo ali ptički se ženijo”.

Že več let dajemo velik pomen ozaveščanja mladih, a nam kljub prizadevanjem zaradi ukrepov ob epidemiji koronavirusa ni uspelo izpeljati načrtovanega 10. Pomurskega ornitološkega vikenda. Najbolj nadobudni pa so vendarle imeli priložnost spoznavati ptice na “Ornitološkem izletu za mlade v Gornjih Petrovcih” in na dogodku “Festival Mura”, ki je potekal v Krogu.

Imeli smo dve predavanji - Atlas ptic Slovenije in Netopirji v Pomurju. Med drugim smo sodelovali pri popisih srednjega detla, hribskega škranca, bele štoklje, ptic kmetijske krajine idr. Na Goričkem smo izdelali in namestili 21 gnezdilnic za smrdokavro in velikega skovika, hkrati pa smo očistili, popravili ali na novo namestili 140 gnezdilnic za ptice sekundarne duplarje. Pregledali in delno obnovili smo 60 lovnih prež za zlatovranko na zahodu Goriškega. V Trotkovi in Ločkem Vrhu smo obrezali in odstranili belo omelo na 33 sadnih drevesih v travniškem visokodebelnem sadovnjaku, s čimer smo pripomogli k ohranitvi dveh sadovnjakov kot pomembnih

Štajerska sekcija

Poroča: Eva Horvat

Leto 2020 nas je vse postavilo pred velik izziv, s katerim smo se potem spopadli po svojih najboljših močeh. Začelo se je povsem običajno in v prvih treh mesecih smo organizirali štiri predavanja in dva izleta ter sodelovali pri Januarskem popisu vodnih ptic. Spomladanske mesece smo nato zaradi izrednih razmer izkoristili za počitek in skovali načrte za naprej. Po sprostitvi nekaterih ukrepov smo v nadaljevanju leta organizirali štiri izlete (enega v sodelovanju z Zvezo prijateljev mladine Maribor, enega z društvom Zaživali in dva v okviru Evropskega dneva opazovanja ptic). Uspelo nam je tudi pripraviti gnezditvene stene za breguljko in vodomca, očistiti gnezditvene otoke na Ptujskem jezeru in pregledati gnezdilnice ob ribniku Vrbje, v katerih smo zabeležili 23 legel treh vrst, velike sinice, plavčka in poljskega vrabca. Sodelovali smo tudi pri vodenih izobraževalnih sprehodih po gozdni poti netopirja Borimirja v Stražunu (dogodek Vse živo v Stražunu).

Kljub izrednim razmeram nam je uspelo opraviti dekadne popise ptic na Ormoškem in Ptujskem jezeru, Račkih ribnikih in zadrževalniku Medvedce in Požeg. Jesensko serijo predavanj so predstavili na splet in tako leto zaključili s spletnim predavanjem Kam se selijo naši mali deževniki?, ki je pritegnilo kar 84 poslušalcev, zaradi spletnega formata pa je predavanje ostalo dostopno tudi kasneje in ima že več kot 1800 ogledov. Iskreno se zahvaljujem vsem, ki ste lani pomagali oblikovati in ures-

**IZ DELA SEKCIJ DRUŠTVA
V LETU 2020**

habitatov za številne vrste ptic kulturne krajine.

ničiti naš program, ter vsem, ki ste se naših dogodkov udeležili.

Ljubljanska sekcija

Poroča: Neža Kocjan

Januarja 2020 smo člani sekcije popisovali ptice na vodnih površinah v sklopu akcije Januarsko štetje vodnih ptic. Februarja smo z zaposlenimi v Krajinskem parku Tivoli, Rožnik in Šišenski hrib in majhno skupino prostovoljcev čistili gnezdilnice v parku Tivoli, nameščene v preteklih letih, predvsem v letu 2019. Razveselilo nas je, da so tudi številne gnezdilnice, ki so bile v parku nameščene že pred več leti, še vedno v solidnem stanju. Zadnji dogodek v živo, delovno akcijo v naravnem rezervatu lški morost, smo opravili v začetku marca. K sreči sta narava dela ter lokacija dogodka omogočili, da so prostovoljci, ki so se akcije udeležili v velikem številu, ves čas vzdrževali zadostno medsebojno razdaljo. Tradicionalnih dogodkov sekcije, med katere sodita tudi Koščev izlet v naravnem rezervatu lški morost ter stojnica in delavnice na Koliščarskem dnevu v Dragi pri Igu, so bili načrtovani, a so v negotovem letu 2020 žal ostali le v fazi načrtovanja. Tudi na področju predavanj nas je pestila suša, februarja smo še lahko prisluhnili predavanju Tomaža Miheliča z naslovom Kako je nastal Atlas ptic Slovenije, načrtovano marčevsko predavanje Tjaše Zagoršek pa smo morali odpovedati. Za zelo uspešna in dobro obiskana so se izkazala društvena spletna predavanja, ki so se pričela v jenskem obdobju.

Sekcija Od Kolpe do Barja

Poroča: Muhamed Delić

Člani društva DOPPS, Sekcije ›Od Kolpe do Barja‹, smo v letu 2020, tako kot vsi drugi, prilagajali svoje društveno delo ukrepom za preprečevanje širjenja nalezljive bolezni SARS-COV-2. Posledično smo bili dejavnejši pri samostojnem opazovanju ptic na različnih območjih naše sekcije. Kljub temu nam je uspelo opraviti tudi nekaj skupnih aktivnosti.

Naj postavimo v ospredje sodelovanje pri januarskem štetju vodnih ptic, ki je potekalo na štirih lokacijah ob vodnih virih na kočevsko-ribniškem območju. Pri tem je sodelovalo 11 članov. Kasneje je v Turističnem kampu Jezero sledilo predavanje, ki ga je na temo nezakonitega lova ptic v Sloveniji pripravila Tjaša Zagoršek, prav tako pa je pred tem gostovala na lokalnem radiju. V februarju sta naša člana v kočevski knjižnici predavala o manj znanih vrstah ptic v domačem okolju.

Poleg krajših družabnih dogodkov smo se ukvarjali tudi z aktivnostmi na področju reševanja ptic. V začetku septembra smo po uspešnem okrevanju vrnili v naravno okolje dveletno veliko uharico, ki se je bila med nočnim preletavanjem zapletla v mrežo na nogometnem igrišču in se pri tem poškodovala. Vrnitev v naravo je popestril tudi obisk strokovnjaka Tomaža Miheliča, ki je pripravil krajše predavanje o sovah uharicah.

V letu 2020 smo bili na Kočevskem priča večjemu številu namernega požiganja travnišč na območju Rudniškega jezera. Zaradi tega so na Občini Kočevje potekali številni pogovori,

kako preprečiti uničevanje naravnega okolja.

Izredno smo ponosni tudi na naše delo z otroki. Naši članici, ki sta tudi učiteljici v osnovni šoli, sta pripravili zanimiv dogodek, in sicer "Pozdrav ptic miru na OŠ Ob Rinži". V okviru dneva miru je bila tudi uradna otvoritev ›ptičjega gaja‹, ki leži v gozdičku pred šolo. Šola je v sodelovanju s člani Sekcije Od Kolpe do Barja postavila ptičje gnezdilnice in označevalno tablo.

Dolenjska sekcija

Poročata: Gregor Bernard in Jani Vidmar

Leto 2020 se je za Dolenjsko sekcijo DOPPS začelo povsem običajno, lahko rečemo tradicionalno, z izletom na slovensko obalo. Sledil je popis vodnih ptic – IWC na reki Krki in spodnji Savi. V nadaljevanju pa so bile zaradi epidemije razmere za družabne dogodke precej omejene. Kljub omejitvam nam je uspelo izpeljati večino načrtovanih dogodkov. Popisi so potekali nemoteno, a žal brez družabnih srečanj po opravljenem delu v času, ko je bilo druženje prepovedano. Pri prvem popisu vodomca smo morali na pomoč poklicati svoje družinske člane in se jim ob tej priložnosti še enkrat zahvaljujem. Izleti so bili izvedljivi le v pozno spomladanskem oziroma v poletnem času. Opravili smo se v Bohinj in na Cerkniško jezero.

Na prvi dolenjski mrežijadi, tako imenovani ring'a raji, smo sklenili, da dogodek ne bo smel manjkati na programu za prihodnje leto. Obljubo smo držali in zadevo ponovili. Vrhunec zelo pestrega programa je bilo obročkanje malega strnada v Zdravcih in pegaste sove na Šentjernejskem polju.

Prvo gnezdenje pegaste sove v gnezdilnici nas je dodatno spodbudilo za postavitev novih gnezdilnic. Zopet se lahko pohvalimo, da je bil naš trud poplačan. V letu 2020 sta v gnezdilnicah gnezdila že dva para pegastih sov, ki sta speljala 11 mladičev.

Januar

Ptice okoli nas v 2020

Zadnji teden januarja smo že dvanajsto leto zapored skupaj preštevali ptice, ki se zadržujejo v bližini naših domov. Na prvem mestu in tako najštevilčnejša vrsta je bila domači vrabec – našteali smo jih kar 3055. Temu sta po številu sledili velika sinica z 2229 opazovanimi osebki in siva vrana s 1566 osebki. Vse tri vrste so po številu opazovanih ptic sestavljale kar 40 % vseh opazovanih ptic. Trem najštevilčnejšim so sledili domači golob, poljski vrabec, ščinkavec, lišček, kos, plavček in sraka. Akciji Ptice okoli nas se je v letu 2020 pridružilo 1027 opazovalcev.

Projekt IMPRECO – 3. sestanek Skupne delovne skupine NR Škocjanski zatok

V okviru projekta IMPRECO je v prostorih centra za obiskovalce potekal 3. sestanek Skupne delovne skupine NR Škocjanski zatok, ki se ga je udeležilo 13 deležnikov. V skladu s programom sestanka so si deležniki najprej ogledali rezultate pilotne akcije – nove didaktične igre in pripomočke ter interpretativne table z vsebinami o vrstah naravnega rezervata in primernem vedenju. Nove pridobitve so namenjene izboljšanju razumevanja in izkušenj obiskovalcev pri spoznavanju in doživljanju narave v NR Škocjanski zatok, deležniki pa so pri njihovem nastanku tvorno sodelovali s svojim znanjem in izkušnjami. Osrednji del sestanka pa je bil namenjen pripravi osnutka primera dobre prakse pilotne akcije, ki bo upravljavcu pomagala pri nadaljnjem izboljševanju vplivov obiskovanja na ekosisteme in ekosistemske storitve Naravnega rezervata Škocjanski zatok, kot tudi pri širjenju pozitivnih rezultatov projekta IMPRECO na druga območja.

Februar

Objavljeno strokovno stališče DOPPS in DPOMS do prihodnje kmetijske politike

Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS) in Društvo za proučevanje in ohranjanje metuljev Slovenije (DPOMS) sta objavila stališče do Skupne kmetijske politike po letu 2020 v Sloveniji s predlogi za reševanje problematike izginjanja travniških vrst ptic in barjanskega okarčka. Stališče je nastalo kot odgovor na uradni opomin Republiki Sloveniji, ki ga je julija lani Evropska komisija izdala zaradi kritičnega stanja travniških vrst ptic in metulja barjanskega okarčka.

Odgovor Republike Slovenije na uradni opomin Evropske komisije

Novembra 2019 smo na Ministrstvo za okolje in prostor (MOP) naslovili zahtevo za dostop do informacij javnega značaja, s katero smo želeli pridobiti odgovor Republike Slovenije (RS) na uradni opomin Evropske komisije v zvezi z upadom travniških vrst ptic in barjanskega okarčka. MOP nam je zahtevo zavrnilo, zaradi česar smo se pritožili na Urad informacijskega pooblaščenca. Ta je v poglobljeni odločbi odpravil zavrnilno odločbo MOP in mu naložil, da nam morajo v roku 31 dni posredovati zahtevano informacijo. MOP nam je nato v manj kot tednu dni poslal zahtevani odgovor RS. Oba dokumenta – odločbo Informacijskega pooblaščenca in odgovor RS na uradni opomin – lahko najdete na naši spletni strani ptice.si.

Marec

Gnezdilnice na stavbi podjetja Medis

Konec leta 2019 se je na društvo obrnilo podjetje Medis, in to s prav posebno željo. Svoj novi poslovni objekt v Ljubljani in njegovo okolico so želeli urediti čim bolj pticam in naravi prijazno. Ogledali smo si objekt, napravili načrt in v marcu 2020 objekt in okolico opremili z 20 gnezdilnicami in 3 netopirnicami. Gnezdilnice sedaj dajejo prostor za gnezdenje postovki, hudournikom, šmarnicam, belim pastircam, sinicam, vrabcem, stržkom in drugim manjšim pticam. Na društvu smo zelo veseli takšnih pobud, saj te pripomorejo h krepitvi urbane biodiverzitete, podjetju Medis pa se zahvaljujemo za pomoč in upamo, da bodo ptice s svojim petjem razvajale vse uporabnike prostora.

Obnemogla belorepca na Dravskem polju

Sredi marca smo na v bližini zadrževalnika Medvedce našli dva obnemogla in poškodovana belorepca. Oba osebka je v oskrbo prevzel dr. Golob iz Azila za prostoživeče živali v Muti, kjer so v junu krvi odkrili visoke stopnje težkih kovin. Po mesecu in pol rehabilitacije sta bila belorepca pripravljena na vrnitev v naravo.

April

20 let revije Svet ptic

Leta 2000, natančneje 1. aprila, je prva urednica revije, Andreja Ramšak, skupaj z uredniškim odborom v sestavi Luka Božič, Damijan Denac, Leon Kebe, Borut Rubinič in Al Vrezec pripravila prvo številko revije Svet ptic, ki si jo lahko ogledate in preberete v arhivu revije na spletni strani ptice.si. Svet ptic je nastal iz biltena Novice DOPPS, ki je prvič izšel leta 1994 kot nulti letnik. V naslednjih letih je izšlo še 19 "črno-belih" Novic, ki so se leta 2000 preoblikovale v barvito in raznoliko revijo Svet ptic.

Štorklja Bela se vrača!

Vso zimo smo z zaskrbljenostjo spremljali štorkljo Belo, ki je v družbi več sto štorkelj prezimovala na bazenih čistilne naprave v bližini egiptovskega Sharm-el-Sheikha. Bazeni so polni umazane vode, ki je vzrok za smrt mnogih ptic, ki na tem območju prezimujejo. Ves čas Belinega bivanja v Egiptu nas je zato skrbelo, da ne bi podlegla kakšni okužbi in delila Srečkove tragične usode v Tuniziji. Sredi marca smo opazili prvi premik zunaj običajne poti zadnjega pol leta – Bela se je namreč pričela pomikati severno! Mimo Mrtvega morja je 22. marca priletela do reke Jordan na meji med Izraelom in Jordanijo. Pot proti severu je sklenila v osrednji Turčiji, kjer je preživela celotno poletje.

Maj

Načrt za reševanje planeta

Evropska komisija je dne 20. 5. 2020 objavila Biodiverzitetno strategijo in strategijo za kmetijstvo, slikovito imenovano "Od kmetije do vilice". Dokumenta bosta pomembno vplivala na oblikovanje naravovarstvene in kmetijske politike EU. Z istočasno objavo obeh dokumentov želi Evropska komisija presekati z uničujočimi kmetijskimi praksami. Strategiji vsebujeta pomembne lekcije, ki se jih je Evropska unija naučila iz pandemije COVID-19: zdrav planet je predpogoj za zdravo človeštvo, politične odločitve morajo temeljiti na znanstvenih podlagah in s krizo se je treba spopasti, še preden postane neobvladljiva.

Ptičja simfonija v Škocjanskem zatoku

Že 4. leto zapored je bila v Sloveniji predvaja na Ptičja simfonija, ki poteka pod pokroviteljstvom Radia Prvi RTV SLO. Voditeljica Andreja Gradišar in varstveni ornitolog Domen Stanič sta poslušalce na prvo nedeljsko majsko jutro prebudila s ptičjim petjem iz Škocjanskega zatoka in jim pri tem povedala marsikaj zanimivega in novega o življenju ptic.

Izpustitev belorepcev

5. maja 2020 smo ornitologi okrevana belorepca skupaj z dr. Golobom izpustili ob zadrževalniku Medvedce. Pred izpustitvijo smo odrasli osebek opremili z GPS sledilno napravo, ki nam je omogočala spremljanje njegovih premikov v živo. Nekaj dni kasneje smo osebek z oddajnikom sicer našli, a je bil močno poškodovan in je kmalu poginil. Orla sta bila najverjetneje pod napadom močnega lokalnega para belorepcev. Visoke stopnje težkih kovin v krvi so njuno fizično stanje le še poslabšale in ju pustila v slabem izhodiščnem položaju. Agresivna teritorialnost je pri orlih sicer nekaj običajnega, vendar pa lahko vpliv človeka (v tem primeru z onesnaževanjem) odloči med življenjem in smrtjo.

Junij

Za naravo ob Savo

V odgovor za civilno družbo diskriminatornim in za naravo destruktivnim odločitvam vlade, posebej pa Ministrstva za okolje in prostor, so se pri Balkan River Defence odločili organizirati ozaveščevalni in protestni dogodek Za naravo ob Savo. Dogodek je ob reki Savi združil več kot 500 pohodnikov, kolesarjev, veslačev, plavalcev in letalcev, skupna nit pa je bila ohranitev reke Save pred uničujočimi posegi! Na društvu smo se akciji pridružili z organizacijo pohoda med Dolskim in Kresnicami, ki se ga je udeležilo 34 pohodnikov.

Osirotelemu mladiču velike uharice na pomoč s telemetrijo

Na Kraškem robu je sredi gnezditve, natančneje 2. junija, elektrika ubila gnezdečega samca velike uharice, ogrožene in največje sove pri nas. Preživetje dveh mladičev v gnezdu je bilo negotovo in odvisno samo od sposobnosti samice. Na enega mladiča smo namestili telemetrični oddajnik in tako brez dodatnih motenj natančno spremljali uspešnost njunega odraščanja tudi naprej. V primeru poslabšanja njune aktivnosti bi lahko sprožili reševalno akcijo, vendar ta ni bila potrebna, saj sta oba mladiča uspešno poletela z gnezda.

Julij

Novi avtomatski merilci gladine vode

V Naravnem rezervatu Ormoške lagune smo namestili avtomatske merilce gladine vode v bazenih, gladine podtalnice in meteorološko postajo. Z opremo, ki deluje samodejno in pošilja podatke v oblak, do katerega dostopamo z mobilno aplikacijo, bomo v prihodnje mnogo lažje in učinkovitejše upravljali z gladinami vode v bazenih. Investicijo smo izpeljali s sredstvi Sklada za podnebne spremembe.

Izlet na Nanos

Koronavirusna situacija ni prizanesla niti našim izobraževalnim dejavnostim, primorani pa smo bili opustiti tudi celotno izvedbo Mladinskega ornitološkega tabora. Kljub temu smo za potešitev primanjkljaja ornitoloških terenov organizirali izlet za mlade ornitologe.

V soboto, 4. julija, se je 12 mladih ornitologov ob sončnem vremenu zbralo na parkirišču pri Razdrtem, s ciljem osvojiti Nanos. Po dobrih dveh urah sproščene hoje na vrh žal nismo našli nobene od tako željenih ptic (slegur, puščavec, planinski ore), zato smo se morali zadovoljiti s skupino gamsov z mladiči, osvežujočim vetrom in čudovitimi razgledi, ki so segali do morja pa vse prek Julijcev.

Avgust

Kriminal nad pticami še vedno močno razširen v Sloveniji

Avgusta smo izdali drugo poročilo o nezakonitem lovu in ubijanju ptic v Sloveniji za časovno obdobje med 1. januarjem 2000 in 31. decembrom 2019. Na osnovi trenutnega poznavanja problematike, ki pa je še vedno nepopolno, ocenjujemo, da je v Sloveniji vsako leto nezakonito ulovljenih ali ubitih 14.000–49.000 ptic, čez slovenske meje pa je nezakonito pretihotapljenih 34.000–172.000 ptic na leto.

Nov vlažni travnik v NR Ormoške lagune

Ob podpori nemške fundacije EuroNatur smo v NROL na 1,5 ha površine odstranili šore, površino poravnali in pokosili ter vzpostavili vodni režim vlažnega travnika. Tako nam je že jeseni 2020 uspelo zagotoviti dodatno površino, na kateri so se v večjem številu zadrževale in hranile kozice.

50 močvirskih sklednic

V Naravnem rezervatu Škocjanski zatok smo obeležili prav posebno okroglo številko, in sicer 50 močvirskih sklednic. V okviru spremljanja stanja močvirske sklednice smo od 15. julija 2019 do začetka avgusta 2020 ujeli, izmerili in označili kar 50 osebkov. Po končanih meritvah smo jih izpustili na kraju ulova. Spremljanje stanja populacije je pomembno za učinkovito upravljanje območja in varovanje te ogrožene in zaščitene prebivalke Škocjanskega zatoka.

September

198 podpisnikov pozvalo k zelenemu okrevanju v kmetijstvu

198 političnih odločevalcev, podjetnikov, trgovinskih združenj, nevladnih organizacij in intelektualcev je v posebni izjavi pozvalo k zelenemu okrevanju v kmetijstvu.

Izjava podpira EU strategijo za kmetijstvo ("Farm to fork strategy") in Biodiverzitetno strategijo ("Biodiversity strategy") kot načrta za trajnostno kmetijstvo ter prihaja en mesec pred glasovanjem Evropskega parlamenta in kmetijskih ministrov držav članic o bodoči Skupni kmetijski politiki (SKP). Za slednjo bo namenjenih skoraj 400 milijard evrov, kar pomeni 32 % celotnega proračuna Evropske unije.

Oktober

Evropski dan opazovanja ptic

Kljub zaostrenim razmeram zaradi pandemije virusa smo letos skupaj s 35 evropskimi BirdLife-partnerji v omejenem obsegu z opazovanjem ptic obeležili Evropski dan opazovanja ptic. Skupaj smo organizirali več kot 1700 dogodkov, ki so pritegnili skoraj 24.000 opazovalcev, ki so prešteli neverjetnih 6 milijonov ptic. Letos se je izjemno izkazalo rusko društvo Ptice in ljudje, ki je organiziralo 810 dogodkov, s katerimi so v naravo privabili skoraj 6500 ljudi. Največ ptic so prešteli kolegi na Finskem, kar 2,5 milijona! Najštevilčnejše vrste so bile belolična gos, škorec in ščinkavec.

V Sloveniji smo na društvu organizirali 6 dogodkov, ki se jih je udeležilo 89 oseb. Skupaj smo opazili 64 vrst ptic, najštevilčnejše pa so bile grivar, škorec in raca mlakarica.

Ptičarijada 2020

Že 12. Ptičarijada po vrsti je potekala na Kočevskem. Tekmovalo je 15 skupin; 13 skupin se je po terenu premikalo z avtomobili, ena skupina je kolesarila, ena pa je ptice opazovala in poslušala peš. Tekmovalci so v desetih urah skupno zabeležili neverjetnih 107 vrst ptic.

Hrana za ptice

Semenarna Ljubljana nam je podarila dve paleti hrane za ptice. Razdelili smo jo med naše člane in druge ljubitelje ptic. V imenu pozimi sitih ptic – hvala.

41. redni letni zbor članov DOPPS

3. oktobra je v Ormožu potekal redni zbor članov DOPPS, ki se ga je udeležilo več kot 30 članov. Predstavitvi dela društva in volitvah temeljnih organov sta sledila pogostitev in izlet v Naravni rezervat Ormoške lagune.

November

Evropsko partnersko srečanje BirdLife

Vsako leto se zberejo predstavniki partnerskih organizacij BirdLife International iz Evrope in Osrednje Azije na t.i. Evropskem partnerskem srečanju ali "EPM".

Zaradi koronavirusa je letos prvič v zgodovini potekalo to srečanje po spletu. Več kot 80 predstavnikov iz vseh držav v regiji je 5. in 6. novembra 2020 razpravljalo o delu in izzivih za varstvo narave v novih "COVID-19" razmerah, o novem modelu financiranja BirdLife, o učinkovitem varstvu ptic vzdolž selitvenih poti, o pripravi nove strategije za obdobje 2022–2032 in bližajočem se svetovnem kongresu leta 2022 v Cambridgeu, skupaj s praznovanjem 100. obletnice organizacije BirdLife. Partnerskega srečanje smo se udeležili tudi z DOPPS-a, naš predstavnik Damijan Denac pa je bil vnovič izvoljen v t.i. Evropski in osrednjeazijski komite (European and Central Asian Committee) – vodilno in odločevalno telo BirdLife v regiji.

Prepoved strupenih svinčenih šiber v Evropski uniji

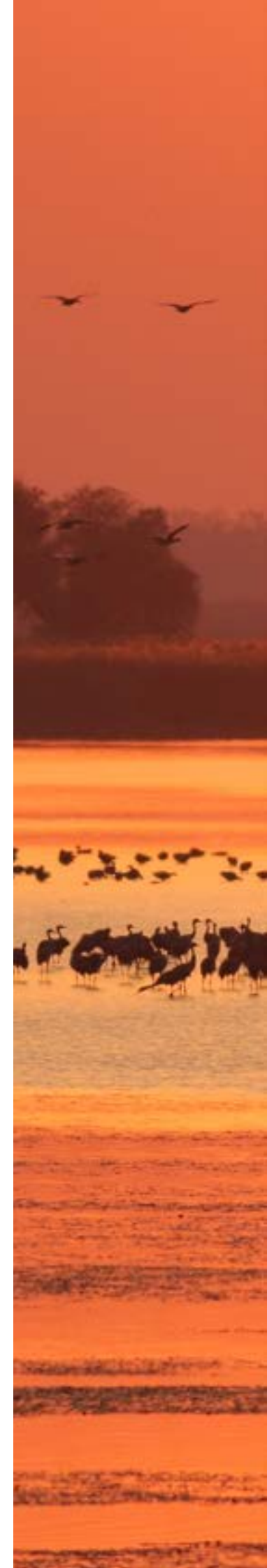
Evropski parlament je 25. novembra izglasoval prepoved uporabe svinčenih šiber v mokriščih Evropske unije. Evropski poslanci so prisluhnili znanosti in rešili na milijone ptic, hkrati pa zaščitili zdravje ljudi in narave. Zastrupitev kot posledica zaužitja svinčenih šiber v Evropi letno ubije milijon ptic! V mokriščih zaradi lova letno pristane 20.000 ton svinca, kar povzroča njihovo onesnaževanje, ki je škodljivo za ljudi, živali in okolje.

December

Poziv za transparentnost pri odločanju o porabi največjega deleža proračuna EU

26 nevladnih organizacij je na predstavnike glavnih institucij Evropske unije naslovilo pismo, v katerem pozivajo k transparentnosti dogovarjanj v povezavi s Skupno kmetijsko politiko (SKP) po letu 2020. V pismu opozarjajo, da je bodoča SKP ključna za doseganje ciljev Evropskega zelenega dogovora, Strategije "od vil do vilic" in Biodiverzitetne strategije in da bi pogajanja med institucijami Evropske unije morala biti bolj odprta in dostopna širši javnosti.

Izdajatelj: Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije

Uredil: Tilen Basle

Avtorji besedil: Tilen Basle, Gregor Bernard, Blaž Blažič, Dominik Bombek, Luka Božič, Muhamed Delić, Damijan Denac, Katarina Denac, Daša Donša, Eva Horvat, Primož Kmecl, Urša Koce, Neža Kocjan, Bojana Lipej, Tomaž Mihelič, Borut Mozetič, Bia Rakar, Nataša Šalaja Razinger, Željko Šalamun, Rudolf Tekavčič, Petra Vrh Vrezec, Tjaša Zagoršek.

Fotografije prispevali: Tilen Basle, Gregor Bernard, Blaž Blažič, Luka Božič, Muhamed Delić, Damijan Denac, Gregor Domanjko, Saša Eržen, Matej Gamser, Eva Horvat, Anže Hribar, Urša Koce, Neža Kocjan, Matej Kocjan, Simon Kovačič, Tomaž Mihelič, Jure Novak, Alen Ploj, Maks Sešlar, Janez Tarman, Rudolf Tekavčič, Davorin Tome, Duša Vadnjal, Marko Zabavnik, Tjaša Zagoršek, arhiv DOPPS.

Fotografija na naslovnici: Jure Novak

Oblikovanje: Jasna Andrič, Tilen Basle

Tisk: Schwarz print d.o.o.

Naklada: 2.000

Izdano: maj 2021

Glavni sofinancerji, podporniki in partnerji:

 REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

 REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO,
GOZDARSTVO IN PREHRANO

 REPUBLIKA SLOVENIJA
SLUŽBA VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE ZA RAZVOJ
IN EVROPSKO KOHEZIJSKO POLITIKO

 REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA JAVNO UPRAVO

 Interreg
SLOVENIJA – HRVAŠKA
Interregionalni fond za regionalni razvoj

 Interreg
ADRION
Interregionalni fond za regionalni razvoj

 EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI SKLAD ZA
REGIONALNI RAZVOJ
Naslovna slika: Jure Novak

 NATURA 2000

CRITICAL **ECOSYSTEM**
PARTNERSHIP FUND

EURONATUR

 ARRS
JAVNA AGENCIJA ZA RAZKOVALNO DEJAVNOST
REPUBLIKE SLOVENIJE

 LUKA KOPER
Port of Koper

 Elektro Ljubljana

 MESTNA OBČINA
MARIBOR

 MESTNA OBČINA
LJUBLJANA

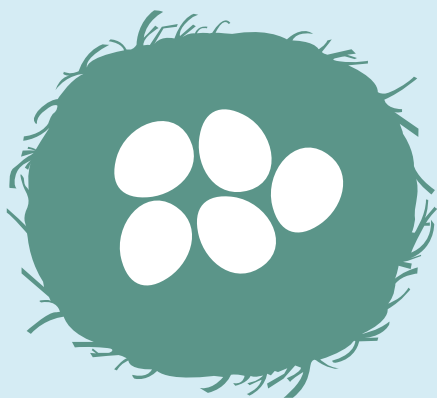
Mestna občina
Ljubljana

 OBČINA CERKLJE

 OBČINA SREDIŠČE OB DRAVI

 MINISTRSTVO
OKOLJA
IN KLIMAT
Republika Slovenija

 TBP
Tiskovna hiša

Kako lahko pomagate

Članstvo

Pridružite se nam in uživajte številne članske ugodnosti in aktivnosti.

Donacija

Namenite svojo podporo neposredno izbranemu projektu in našemu delu.

Postanite prostovoljec

Pridružite se več kot 300 aktivnim prostovoljcem društva.

Čudovito darilo

Razveselite najdražje z darom, ki bo v pomoč naravi.

Posebno za vas: Vseživljenska članarina

Postanite član za vse življenje in podarite svoj prispevek k ohranjanju narave. Prestižna oblika članstva za vse, ki se zavedate velikega pomena dolgoročne podpore delovanju društva.

www.ptice.si
T 01 426 58 75

 www.facebook.com/pticeDOPPS

 [dopps.birdlife.slovenia](https://www.instagram.com/dopps.birdlife.slovenia)

Pridružite se nam!

Naše delo ni mogoče brez sodelovanja in radodarnosti ljudi, kot ste vi. Uspešne zgodbe lahko pišemo le skupaj, zato potrebujemo vaš glas in podporo. Vsakdo lahko prispeva in soustvarja. Veselimo se, da vas bomo spoznali.

DOPPS

